

Maailman paras paikka

Savusaunalle vievä polku on lumen peitossa. Aamupäivällä olen polttanut kiukaan alla jo yhden pesällisen puita, jotta kylmät hirsiseinät saisivat vähän lämpöä etukäteen. Nyt on iltapäivän puoli, ja vanhan savusaunan lämmitys kylpykuntoon vie kylmällä säällä ainakin neljä tuntia.

Nostelen lämmityspuut orsilta alas, työnnän uuniin kuivia leppähalkoja ja vähän koivua ja haen pukuhuoneen puolelta tervaslatsuja niiden väliin sytykkeeksi. Varaan lisäyspuutkin jo valmiiksi kiukaan viereen. Saunan takaa pinosta kannan uudet puut kuivumaan tummille orsille. Ennen tulen sytyttämistä on tuotava vettä kiukaan kivillä olevaan pataan. Hakkasin eilen tuuralla rantajähän avannon. Tänä talvena jää ei ole kovin paksua. Hileet helisevät ämpärissä. Kun pata on täynnä, raapaisten tulen ja jään istuskelemaan alalautteelle. Katselen kun savu alkaa kierrellä kivien välistä ylöspäin. Hetken tässä pystyy olemaan, mutta kun savukerros paksunee katonrajasta alaspäin, se ajaa lämmittäjän ulos. Lakeinen on auki ja oven jätän vain vähän raolleen, ettei avokiuas ime liikaa ilmaa alleen.

Talvipäivän aurinko osuu saunan seinustalle ja lämmittääkin jo vähän. Istun siinä penkillä seinään nojaten ja silmät kiinni nautin hiljaisesta luonnosta. Lumi tuoksuu. Seinän raoista tulee tervaksen ja savun haju. Aika pian on kevät ja puut ja pensaat ääntä ja elämää täynnä.

Saunan lämmitessä on aikaa kannella vettä avannosta pukuhuoneen nurkassa olevaan saaviin. Kun ensimmäinen pesällinen on melkein palanut, ryömin matalana savun ja lattian väliin ja lisään uunin taas täyteen puita. Savusaunan lämmityksessä on suurin työ hiilloksen hyvässä hoitamisessa, niin että se hiipuu tasaisesti ja tarkkaan. Sillä tavalla ei jää kitkun hajua.

Kevättalven ilta alkaa jo hämärtää kun kömmin pääni painaen matalasta ovesta korkean kynnyksen yli tuoksuvaan saunaan. Heittelen mustille kiville kevyitä alkulöylyjä ja haudon kesällä tekemäni koivuvihdan pehmeäksi. Tummat hirsiseinät ja löylystä sihajava kivikiuas henkivät jotain perisuomalaista, jotain ajatonta lukemattomien sukupolvien tuntemaa. Tässä ja nyt voisi olla mikä vuosisata tahansa.

Muistan lukeneeni jostain, että sana *sauna* olisi peräisin sanskritin kielestä muinaisesta Intiasta ja tarkoittaisi *pyhää paikkaa*. Jos niin on, niin onpa se todella hieno yhteys. Tällaisessa lempeässä lämmössä on suomalaiset synnytetty ja parannettu. Tässä tuoksuvassa rauhassa on ruumis ja sielu puhdistettu.

Otan kipakat löylyt, oikaisen sitten lauteille ja nostan jalat ylös seinää vasten. Vastominen on hyvää hierontaa, koko sauna täydellistä terapiaa. Muutaman kuukauden päästä saakin taas tehdä vastan tuoreesta koivusta. Saunapolun nurmi on silloin vihreää ja paljaille varpaille pehmeää. Jäähdyttelen höyryä kuluneella kynnyspuulla istuen. Haavekuvat kesästä karisevat kun illan pakkanen alkaa nipistellä. Menen vielä ottamaan yhdet löylyt.

Heikki Juutilainen

ULTRA 3/2005